

IL GÜN

ایل گون

No. 20 December 2001

سال پنجم - شماره ۲۰ آذر ۱۳۸۰

Garaşsyz türkmen neşriyesi

نشریه مستقل ترکمن

فهرست مطالب :

ترکمن صحرا قربانی درگیری جناح ها

سیاست ضد ملی در کردستان

طرح کلی شکل گیری یک حزب ملی

واقعه یازدهم سپتامبر

ترکمن های افغانستان دیروز و امروز

جنگ فیل و پشه

اخبار

ترکمنصحرا قربانی درگیری جناح ها

پس از یک دوره طولانی ترکمن های ایران بالاخره توانسته بودند دو نفر نماینده ترکمن به مجلس جمهوری اسلامی ایران بفرستند. اینها نمایندگان ترکمن ها در مجلس بوده و توانسته بودند فقط گوشه ای از مسائل آنها را در مجلس طرح کنند. آقای اطرق طیار نماینده گنبد در مجلس پیش از حادثه ناگوار سقوط هواپیما سخنرانی کرده و بخشی از مسائل و مشکلات ترکمن ها را طرح کرده بود.

ملت ترکمن پس از مرگ نمایندگانشان، در مجلس هیچگونه سخنگو و نماینده ای نداشت. با وجود سفر هیاتی از مجلس شورای اسلامی به روسیه برای کسب اطلاع از علل سانحه سقوط هواپیما تاکنون گزارشی برای روشن ساختن اذهان عمومی و بخصوص اهالی مردم ترکمنصحرا و خانواده کشته شدگان داده نشده است.

پس از مرگ نمایندگان ترکمن همه جناح ها چه اصلاح طلب و چه محافظه کار و سنتی در منطقه از آنها به عنوان انسان های قهرمان یاد کردند و یادشان را گرامی داشتند.

مردم از آنها انتظارات فراوانی داشتند. نمایندگان ترکمن با وجود امکانات کم و مشکلات عدیده ای که در سر راه آنها قرار داشت، توانسته بودند نام و شهرت خوبی کسب کنند. متأسفانه عمر خدمت آنها برای مردمشان آنقدر کم بود که نتوانستند درد و بلاهای ترکمن ها را به گوش مردم ایران برسانند.

قبل از هرچیز می بایستی به شکل گرفتن یک استان جدید به نام استان گلستان اعتراض می کردند، چونکه ترکمن ها در ترکمنصحرا زندگی می کنند و خواستار تشکیل استان ترکمنصحرا هستند. ایجاد استان گلستان به منظور نابودی ترکمن ها انجام گرفته است. این امر در درجه اول بخشی از سیاست جمهوری اسلامی ایران در قبال ملت ترکمن است.

سیاست حکومت جمهوری اسلامی ایران نسبت به ترکمن ها (علیرغم برخورداری کامل شرائط ایجاد یک استان در ترکمنصحرا)، تقسیم آنها در استان های خراسان و گلستان بود و مخالفت شدید با ایده ایجاد یک استان ترکمن نشین است.

تقسیمات کشوری در ایران بسیار ناعادلانه است. سیاستگذاران نظام جمهوری اسلامی ایران پس از وقایع سبزوار دکترین خود را نسبت به تغییرات استانی و ایالتی کشور تغییر دادند. "لابحه جامع تقسیمات کشوری" به دولت و مجلس داده شد.

بر اساس این طرح و بنا به گفته دکتر احمدی پور مسئول تقسیمات کشوری وزارت کشور، ایران به ۱۰ ایالت و یا استان تقسیم خواهد شد و کل استانها از مدیریت استانی فعلی خارج شده و با تجمع چند استان همجوار تبدیل به ۱۰ استان و یا به عبارتی ۱۰ ایالت خواهد شد. علت اصلی تقسیمات جدید از سوی طراحان چنین عنوان شده است که هدایت و کنترل این ۱۰ استان باید از پایتخت انجام بگیرد و به دلیل همین ویژگی طراحان امیدوارند که این نوع سیاستگذاری و مدیریت از "حساسیت های قومی و بومی" بکاهد.

جمهوری اسلامی ایران خطر را در مرکزیت یافتن یک شهر و رقابت این شهر با شهر دیگر ارزیابی نمی کند، بلکه ریشه این بحران را در تقسیمات ناعادلانه و یا بقول طرفداران این طرح "سیستم اداری بیمار کشور" می بیند و بیم آن می رود که کشور دچار بحران غیر قابل پیش بینی شود

و ملیت ها ساکن کشور بر اساس مناطق زیستی خود خواستار تشکیل ایالت های خودمختار خود شوند. طرح جمهوری اسلامی ایران ناشی از برخورد نو به مسائل ملی کشور نیست، بلکه این امر نوعی ادغام و آسیملیزه کردن ملیت های غیر فارس در جامعه و کنترل مناطق و استان ها از تهران است.

این نگرش کشور را نه تنها به سوی یکپارچگی و وحدت نمیرد، بلکه در درازمدت شکاف و تضاد آنها را تقویت خواهد کرد. اعتراضات مقامات محلی، از جمله فرمانداران کردستان در ده شهر این استان و برخی دیگر از نمایندگان کرد مجلس (استعفای نمایندگان کرد در مجلس) و بخصوص ابراز خواست های ملی در چهارچوب قانون و نظام (طرح استیضای وزیر کشور در مجلس) باعث شده است که وزارت کشور برای پیشگیری از اعتراضات آتی ابتکار عمل را در دست بگیرد تا بجای به اصطلاح "خصلت و رقابت های بومی و محلی علائق ملی جایگزین" شود.

"انتخابات گلستان" نشان می دهد که حساسیت های هر دو جناح به مناطق ملی افزایش یافته است. وجود نمایندگان ملت ترکمن در مجلس نهایتاً به سود سیاست های هر دو جناح نخواهد بود. "استعفای نمایندگان کرد" در مجلس نشان می دهد که نمایندگان مناطق ملی خواستهای را طرح می کنند که در

چهارچوب سیاست های اصلاح طلبان نمی گنجد.

آقای شکوری راد عضو هیات رئیسه مجلس در رابطه با مسائل نمایندگان کرد می گوید: ما با افزایش مطالبات قومی موافق نیستیم، چون منافع ملی به خطر می افتد، ولی در عین حال قومیت ها نیز دارای حقوقی هستند که باید رعایت شود و نباید مسائل قومی بر مسائل ملی چیره شود.

انتخاب نمایندگان استان گلستان که ترکمنصحرا را نمایندگی می کنند برای ترکمن ها امری بسیار مهم است. صلاحیت کاندیداهای اصلاح طلب مورد قبول واقع نشد و اکثراً نمایندگانی که از سوی جناح محافظه کار سنتی حمایت شد دست به تبلیغات انتخاباتی زدند. محمد رضا خاتمی، نایب رئیس اول مجلس و برادر رئیس جمهور کشور اعلام کرد: عملکرد شورای نگهبان قانونی نبوده و حقوق مردم گلستان پایمال شد و این انتخابات آزاد نیست و یک شبه انتخابات است.

قبلاً نیز بهزاد نبوی نماینده تهران اعلام کرده بود که کاندیداهای باقی مانده خود را از انتخابات خارج کنند و نوعی آن را تحریم کرد. مردم ترکمن از این انتخابات استقبال گسترده ای نکردند و آن نیز نه فقط به دلایل رد صلاحیت کاندیداها، بلکه اعتراض به سیاست های زیانبار و

نادرست جمهوری اسلامی ایران در قبال ترکمنصحراست. از مجموعه ۱۷۰ نامزد انتخابات شورای نگهبان صلاحیت ۷۲ نامزد انتخابات میان دوره ای مجلس را تأیید کرد.

این انتخابات در ۶ حوزه انتخابیه: گرهران و آق قلا، رامیان و آزادشهر، مینودشت، بندر ترکمن کردکوی، گنبد کاووس و علی آباد کتول برگزار شد.

ترکمنصحرا اکنون میدان مبارزه جناح اصلاح طلب و محافظه کار سنتی شده است. پس از رد صلاحیت کاندیداهای اصلاح طلب حتی نماینده امام در منطقه، آقای نورمفیدی نیز به این امر اعتراض می کند. ۱۷۲ تن از نمایندگان مجلس نیز در نامه ای از خاتمی خواستند که که "رد صلاحیت های غیر قانونی" را نپذیرد.

مردم ترکمن بخصوص روشنفکران ترکمن بایستی هشیار باشند که در این درگیری ها قربانی اختلافات و درگیری جناح ها نگردند و با توجه به این امر که هر دو جناح بر سر مسائل ملی و حقوق آنها مشترکاً عمل می کنند و سیاست مشترکی در پیش می گیرند، اقدام کنند.

در حاشیه سیاست های ضد ملی در کردستان

و استعفاء نمایندگان کرد در مجلس

سیاست ضد ملی عدم به رسمیت شناختن حقوق ملیت های غیر حاکم از جانب حاکمیت جمهوری اسلامی همچنان ادامه دارد. بعد از گذشت ۲۲ سال از استقرار این حکومت همچنان بخش بزرگی از جامعه ایران انسانهای درجه ۲ و غیر قابل اعتماد محسوب می گردند. همچنان سیاست انحصار طلبی و تمرکزگرایی سیاست اصلی اداره امور جامعه است.

این سیاست ها که از جانب حاکمان، بظاهر بعنوان "حفظ وحدت ملی" و "منافع ملی" صورت می پذیرد در عمل بزرگترین ضربات را به حفظ و تقویت وحدت ملی همه ایرانیان وارد می آورد. این سیاست ها در مناطق ملی به اشکال و شیوه های گوناگون مورد اعتراض قرار می گیرد.

چندی پیش آقای رمضان زاده که استاندار کردستان بود از مقام استانداری برکنار شد و بجای او آقای رازانی که اطلاعی از وضعیت و مشخصات کردستان ندارد از جانب وزارت کشور منصوب گردید. این در حالی بود که نمایندگان کردستان در مجلس شورای اسلامی دو نفر مدیر کرد را بعنوان کاندیدا جهت سمت استانداری به وزیر کشور معرفی کرده بودند. در اعتراض به سیاست های دولت خاتمی در قبال ملیتها و در اعتراض به این عمل دولت آقای خاتمی و در پی مذاکرات و اعتراضات

نمایندگان که مورد قبول واقع نشد، ۶ تن از نمایندگان کردستان به تاریخ ۸ مهر ۱۳۸۰ دسته جمعی از نمایندگی مجلس استعفا دادند. آنها در استعفا نامه خود به عدم رعایت حقوق ملیتها و عدم اجرای اصول ۱۵ و ۱۶ قانون اساسی نیز اشاره نمودند.

این افراد خود از نمایندگان جبهه اصلاح طلبان در مجلس بودند. عدم توجه به خواستها و حقوق ملیت های تحت ستم عرصه حیات اجتماعی - سیاسی را برای این افراد نیز تنگ نموده است.

چگونگی برخورد مسئولین حکومتی اصلاح طلب با این نمایندگان در خور توجه است. محمدرضا خاتمی، نایب رئیس مجلس و از رهبران جبهه اصلاح طلبان بعد از تسلیم استعفا نامه میگوید "طبق آیین نامه داخلی مجلس ما استعفای دسته جمعی نداریم. بنابر این استعفای شما قابل قبول نیست". آقای محمدرضا خاتمی به علل استعفا آن نمایندگان، به امکان تفاهم و توافق نپرداخته و بحث آیین نامه ای را به پیش می کشد و میگوید اگر میخواهید استعفا دهید بایستی انفرادی باشد.

آقای محقری معاون پارلمانی وزارت کشور نیز می گوید "بومی گرایی خواه در کیلان، کردستان و خواه در سیستان و بلوچستان به مصلحت کشور نیست". و یا اینکه آقای

شکوری راد عضو هیئت رئیسه مجلس می گوید "با افزایش مطالبات قومی موافق نیستیم، چون منافع ملی به خطر می افتد". این برخوردها نشان از آن دارد که هنوز هم سیاست ضد ملی "کردستان همان یزد است" ادامه دارد. مسئولین حکومتی جمهوری اسلامی علیرغم تجربیات فراوانی که تاکنون از مناطق ملی دارند هنوز هم نمیخواهند بپذیرند که ایران کشوری چند ملیتی است و همه این ملیت ها بایستی در چارچوب کشور واحدی به نام ایران دارای حقوق مساوی و برابر باشند.

آنها تلاشهای ملیت های غیر فارس برای بدست آوردن حقوق خود در چارچوب قانون اساسی جمهور اسلامی و به شکل قانونی را "بومی گرایی" می نامند. آیا در کردستان و یا ترکمن صحرای چند ملیونی يك یا چند فرد مدیر و متخصص یافت نمیشود که افرادی از مناطق دیگر و عمدتا بی تجربه که هیچ آشنایی به منطقه، مرم و فرهنگ آن ندارند، بعنوان مسئولین امور منطقه گمارده می شوند؟ عدم اعتماد به مردم مناطق ملی و زیر پا گذاشتن فرهنگ، آداب و رسوم و زبان آنها و آنها را شهروندان درجه ۲ بشمار آوردن "وحدت ملی همه ایرانیان" را نابود میسازد.

بقیه از صفحه قبل

سیاست های ضد ملی ...

آیا آقای شکوری راد درک نمی کند که این سیاستهای او و یاران اوست که "منافع ملی ایران" را در پای "منافع ملت فارس" قربانی کرده و باسیاست های تمرکزگرایانه و اقتدارطلبانه همه منافع ایران را به خطر می اندازند؟

این نمایندگان مستعفی کرد بخشا کسانی هستند که "صلاحیت" آنان در انتخابت مجلس از جانب شورای نگهبان رد شده بود. اما در اثر فشار و اعتراضات کسترده مردم کردستان از جانب شورای نگهبان "صلاحیت" یافتند. آنها با توجه به شرایط حاضر نماینده و سخنگوی بخش عظیمی از مردم کردستان هستند. عدم توجه به خواستههای مردم نمی تواند بدون عواقب اجتماعی باشد و مسئولیت آن نیز با کسانی خواهد بود که با سنگ اندازی و آگاهانه مانع از کشایش در این معضل بزرگ اجتماعی جامعه ایران هستند.

چگونه وقتی که شورای نگهبان به نیابت از راستگرایان حکومتی کاندیداهای اصلاح طلبان را رد صلاحیت می کند و یا در جریان بکیر و بیندهای قوه قضاییه از اصلاح طلبان، داد اصلاح طلبان به آسمان میرسد که این انحصارطلبی صحیح نیست و باید به خواست های مردم توجه کرد. اما وقتی که نوبت به دیگران میرسد خود همان نقش انحصارطلبانه و عدم توجه به خواستههای مردم را ایفا می نمایند.

اصلاح طلبان حکومتی از واقعیت های شعار

خود "ایران برای همه ایرانیان" هنوز فاصله زیادی دارند. این شعاری بود که بر اساس آن اصلاح طلبان حکومتی اعتماد ملیت های تحت ستم را در راستای سیاستهای خود بدست آوردند. آنها در آغاز راه خود در ترکمن صحرا و در دیگر مناطق تبلیغ می کردند که مسئولین حکومتی در منطقه باید از خود آن منطقه باشند. آقای شکوری راد و یاران اصلاح طلب وی کدام یک از خواست های ملتهای تحت ستم را در مقام مسئولین اجرایی بر آورده اند که صحبت از "افزایش مطالبات قومی" می کنند؟ انتصاب یک فرماندار و یا یک استاندار که به تأیید شورای نگهبان نیازی ندارد که راستگرایان حکومتی را مانع اجرای قولهای خود بدانند. وقتی که آقای لاری خطاب به نمایندگان می گوید "ما همه ایرانی هستیم" بایستی خود پاسخ دهد که چرا مسئولین تمامی مناطق ملی ایران از مرکز اعزام می شوند؟ مگر مردم مناطق ملی "ایرانی" نیستند؟ مردم مناطق ملی و نمایندگان آنها خود را کاملا ایرانی دانسته و خواهان حقوق مساوی با دیگر ایرانیان مرکز نشین هستند.

لازم به تذکر است که حتی برخا نمایندگان و مسئولینی که در مناطق ملی از جانب حکومت منصوب می کردند با توجه به شرایط سیاسی - اجتماعی حاکم بر ایران نمی توانند نمایندگان واقعی مردم در آن مناطق باشند. نمی دانیم آقای رمضان زاده نیز در زمان تصدی مقام استانداری کردستان چه اقدامات و خدمات به مردم کردستان در راستای بهبود وضعیت اقتصادی، اجتماعی و سیاسی انجام داده

ولی با اینحال مهم این است

که مسئولین در مناطق ملی از نیروهای خود آن منطقه باشند.

در جامعه ای همانند جامعه ایران بخش عظیمی از مسائل و مشکلات جامعه تحت الشعاع مسئله ملی قرار میگیرند. زمانی که نیروهای روشنفکر و مدیران و متخصصین غیرفارس در مناطق ملی مورد عدم اعتماد قرار میگیرند و افرادی ناآگاه و ناآشنا به مسائل فرهنگی و اجتماعی منطقه بعنوان مسئولین منطقه انتصاب می شوند، موجب اعتراضات اجتماعی و عدم اعتماد متقابل از جانب مردم منطقه نسبت به حاکمیت میگردد و این بی اعتمادی روز به روز گسترش می یابد. زمانی که بر اثر سیاست های حکومت مرکزی در مناطق ملی سرمایه گذاری نشده و بازار کار ایجاد نمی گردد، نیروهای کارای این مناطق ناچارا به مرکز روان میگردند که این نیز به نوبه خود مشکلات اقتصادی و اجتماعی گسترده ای را ایجاد می کند. می توان گفت که بدون توجه به مسئله ملی و پرداختن به حق و حقوق ملیت های تحت ستم و برابری همه ملیت های ایران صحبت از دمکراسی و آزادی غیر ممکن خواهد بود.

خواستهها و مطالبات نمایندگان کرد در مجلس شورای اسلامی حداقل خواستههای ملی ملت کرد است که در چارچوب قانون اساسی جمهوری اسلامی قرار دارند.

روند تبعیض میان ایرانیان و عدم اعتماد و پافشاری بر تضييق حقوق ملیتهای تحت ستم در ایران مانع رشد موزون و هماهنگ جامعه شده و ضرر آن متوجه کل جامعه خواهد شد.

متراد

طرح کلی شکل گیری یک حزب ملی

(۱)

قبل از هر چیز سنت استقلال فکری، سیاسی و همچنین اعتماد به نیرو و توان خود در میان روشنفکران ترکمن قوی تر می شد و کمتر قربانی بازی های سیاسی احزاب و جریان های سرتاسری می شدند.

ترکمن های ایران بایستی در خارج از کشور اقدام به تشکیل یک حزب سیاسی بزنند. این امر بدان خاطر است که آنها در داخل کشور از چنین امکانی برخوردار نیستند.

این حزب بایستی یک حزب ملی باشد که هدف اصلی آن دموکراسی برای ایران و دست یافتن به خودگردانی ملت ترکمن در ترکمنصحرا در چهارچوب کشور باشد. اهداف کلی این حزب می تواند بطور کلی نکات زیر باشد:

- ایجاد یک استان به نام ترکمنصحرا در سرزمین اجدادی ترکمن ها از دریای

خزر تا جرجان

- تلاش و مبارزه در راه رسیدن به دموکراسی در جامعه ایران و خودمختاری ترکمنصحرا در چهارچوب کشور

- همکاری با احزاب ملی و احزابی که حقوق اقلیت های ملی را به رسمیت می شناسند.

- همکاری با تمام جریان های ترکمن در داخل و خارج از کشور

- همکاری با احزاب و سازمان های ملی اقلیت های ایران و احزاب سرتاسری و همچنین مجامع بین المللی برای طرح و آشناسازی با تضيیقات ملی ترکمن ها در

حقوق اقلیت های ساکن کشور باشیم از چه طریقی و با توسل به چه ارکانیسم و ساختاری دست به چنین کاری یازید.

در درجه اول يك ملت از طریق ساختارهای سیاسی که تضمین کننده بدست آوردن حقوق های سیاسی-ملی آنهاست می تواند متشکل و وحدت یابد.

حقوق برابر سیاسی تنها زمانی حاصل خواهد شد که آن ملت در تشکل های سیاسی خود وحدت یابد. بدست آوردن حقوق برابر اقتصادی از جمله تشویق سرمایه گذاری با توجه به ویژگی خاص منطقه ما زمانی بدست خواهد آمد که بتوانیم وزن سیاسی خود را در کفه ترازوی کشور سنگینتر بکنیم و زمینه تضمین آینده سرمایه گذاری را از طرق استقلال قانونگذاری در منطقه بدست آوریم. در این نوشته کوتاه بطور کلی به برخی از موارد اصلی ضرورت یک حزب ملی برای ترکمن ها اشاره می شود.

ترکمن های ایران در عرصه های مختلف مبارزات آزادیخواهانه کشور برای دموکراسی و استقلال کشور دوشادوش دیگر ملیت ها شرکت داشته اند. متأسفانه تجربه تاریخی نشان داده است که آنها زیر چتر احزاب سراسری و عمومی کشور بوده اند و ویژگی ملی و خصوصیات منطقه ای در مبارزات ایشان ضعیف بوده است و خواست های ملت خود را با مبارزات سرتاسری عجین نساخته اند. اگر مبارزان ترکمن از همان ابتدا اقدام به ایجاد تشکل و مستقل ملی خود زده بودند هم اینک در بسیاری از عرصه ها نسل بعدی این مبارزان راه و سنت مبارزات ایشان را دنبال می کرد.

آیا تشکیل یک حزب سبز در کشور ایران که دفاع از محیط زیست در جامعه هنوز نقش بسزایی ندارد، ضرورت دارد؟

آیا تشکیل یک حزب سوسیال دموکرات آنهم به شکلی که در دنیای غرب وجود دارد در جامعه ایکه هنوز درک "غربی" از دموکراسی غربی نیافته مفهومی دارد؟

آیا شکل گیری و رشد احزاب حال چه با مجوز در ایران و چه با گرد هم آتی "هم مسلکان" زمینه ای عینی دارد؟

حال تشکیل و ایجاد یک حزب ملی و دموکرات برای اقلیت های ملی ضرورت دارد؟ این احزاب و تشکیلات بوجود آمده و حال بصورت ضعیف یا قوی فعالیت می کند.

تصور ما از یک حزب را بایستی نه با شکل کلاسیک آن بلکه بایستی به شکل امروزی آن انطباق داد. این بدان معناست که فعالیت عمده این تشکل می تواند در سطح وسایل ارتباط جمعی مدرن از جمله شبکه سرتاسری اینترنت باشد. تاثیر چنان فعالیتی در درجه اول از این جهت اهمیت دارد که نطفه ایده تشکل مستقل و سیاسی در میان روشنفکران و در سطح جامعه شکل می گیرد.

اگر ما اعتقاد به کسب و بدست آوردن

واقعه یازدهم

سپتامبر

در یازدهم سپتامبر اسلامگرایان افراطی با هدایت و تصادم هواپیماهای مسافربری به ساختمان "دوقلوهای" مرکز تجارت جهانی و پنتاگون در آمریکا هزاران انسان بی گناه را به خاک و خون کشیدند.

این فاجعه دهشتناک نشان از آن دارد که تروریسم کور و مطلق گرا در هر شکل آن واهمه ای از آن ندارد که برای رسیدن به اهداف خویش جان انسان های بی گناه را قربانی نماید.

پس از واقعه ۱۱ سپتامبر سیاستمداران و روزنامه نگاران جهان سخن از آغاز فصل نوینی در سیاست جهانی می نمایند. سیاستی که وظیفه آن خشکاندن تروریسم جهانی در هر نقطه ای می باشد. متأسفانه کشورهای پیشرفته سرمایه داری مقلاتی چون دموکراسی، حقوق بشر و حتی تروریسم را بنا بر ضرورت های زمانی و منافع ملی خویش تعبیر و تفسیر می کنند. بنا بر این تفسیر بن لادن و طالبان دوست دیروز و دشمن امروز هستند.

دنیای متمدن سالهاست که تنها نظاره گر ظلم و ستم حکومت قرون وسطانی طالبان بر مردم افغانستان بود و علاوه بر آن حکومت طالبان از حمایت های مستقیم و غیر مستقیم دول غربی سود می برد وگرنه دار و دسته

طالبان توانایی آن را نداشتند که بر اریکه قدرت تکیه زنند. کشیده شدن میدان عمل تروریسم به داخل آمریکا سیاستمداران این کشور را وادار به اتخاذ سیاست های نوینی در عرصه بین المللی را نمود.

با جهانی شدن اقتصاد و سیاست، مسائل و مشکلات کنونی پیوند گسست ناپذیری با یکدیگر می یابند. تقسیم ناعادلانه جهان به کشورهای بسیار پیشرفته و کشورهای عقب مانده متشا اصلی ناهنجاری های اصلی می گردد.

تروریسم و افراط گرایی زمینه رشد خویش را در نابرابری ها و بی عدالتی ها و ظلم و ستم می یابد.

آمریکا با حمایت گسترده کشورهای جهان و به بهانه سرکوب تروریسم حمله نظامی خود را به افغانستان آغاز نمود. جنگنده های آمریکا شبانه روز افغانستان را بمباران نمودند. با پشتیبانی هوایی آمریکا نیروهای جبهه شمال افغانستان پیشروی خود را بر علیه طالبان آغاز نمودند. بر اثر فشارهای آمریکا، حمایت های نظامی و مالی پاکستان و عربستان از طالبان قطع گردید. در نتیجه طالبان بدون مقاومت مجبور به ترك مواضع خویش از اکثر نقاط افغانستان گردید.

بنا به پیشنهاد و سازماندهی سازمان ملل متحد کنفرانسی در شهر بن آلمان با شرکت چهار گروه افغان برگزار گردید. وظیفه این کنفرانس تعیین حکومت موقت در افغانستان در مرحله گذار تا تعیین انتخابات آزاد می باشد.

متأسفانه در این کنفرانس نمایندگان همه

اقوام مختلف از جمله ترکمن ها، ازبک ها (فقط يك نماینده) هزاره ها و دیگر اقوام شرکت نداشتند.

امیدواریم که کشور افغانستان پس از دو دهه جنگ و سقوط حکومت متحجر طالبان صلح و آرامش را بازیابد

بقیه از صفحه قبل

طرح کلی ...

ایران یکی از اهداف بزرگ این حزب می تواند فعالیت و تلاش های فرهنگی زیر باشد:

- آشنایی ترکمن ها با تاریخ گذشته خود
- برگزاری روزهای فرهنگی و سالگرد
مختومقلی و برگزاری روز جمهوری در ترکمنصحرا

- برگزاری روز شهدا

- برپایی و تقویت انجمن های فرهنگی

این حزب ملی بایستی ارکان مرکزی به نام "ترکمنصحرا" داشته باشد که هر دو ماه یکبار در شبکه اینترنت چاپ و مجموعه یکساله آن به عنوان سالنامه در آخر هر سال نشر و چاپ شود.

گزارش ها، اخبار و همچنین اعلامیه های مشترک با جریان های دیگر، مصاحبه ها، شرکت در میز گرد ها و غیره ...

(ادامه دارد)

ترکمن های افغانستان دیروز و امروز

هویت هر ملیتی با تاریخ و فرهنگ آن شناخته می شود و اساسی ترین مساله برای شناساندن يك ملت شناسایی تاریخ و ارزیابی آن و روشن کردن زوایای پنهان گذشته اعم از افتخارات، عزت، عظمت، شکست، و ... می باشد.

تا گذشته يك ملت شناخته نشود در مورد حال و مشخصات آینده آن ملت هیچگونه تصویری را نمی توان ارائه کرد.

در مورد تاریخ پر افتخار کشور ما که ترکمن ها بخشی از آن هستند هیچ گونه تلاش علمی و عملی جهت شناخت آن انجام نیافته است. قبل از اینکه درباره اوضاع ترکمن ها و چگونگی سکونت پذیر شدن آنها در افغانستان صحبت شود لازم است تا درباره پیدایش و تشکیل ماهیت ترکمن و وجه تسمیه لفظ ترکمن نظر مختصری انداخته شود.

از دیدگاه و بررسی اسناد تاریخی در ادوار گذشته در صحرای وسیع آسیای مرکزی و میانه، طوایف ترک زبان زندگی کرده اند که به گروه های مختلف و طایفه های بزرگتری تقسیم شده و به هر يك از آنها اسم مستقل اطلاق می شده است. بطوری که از اسناد تاریخی مشخص می شود از میان طوایف ترک آن دسته که نام قدیمی خود را حفظ نموده و بعدها تا درجه يك ملت رشد نموده اند می توان از قرقیزها، اویغورها، ترکمن ها و باشغرت ها نام برد.

در رابطه با ریشه کلمه ترکمن قدیمی ترین

اسناد در دایره المعارف چینی بنام "تون دیان" که از قرن ۸ میلادی باقی مانده ذکری از کلمه ترکمن به شکل "توکومونک" نشان داده شده است. و در مدارک سفدی پیدا شده از کوه "دماغ" که نیز از قرن ۸ میلادی است، در دو نوشته کلمه ترکمن ذکر شده است. حتی معنی لغت ترکمن توجه و افکار علمای عصر میانه را نیز به خود جلب کرده است چنانچه دانشمند شهیر شرق ابوریحان بیرونی (۱۰۲۸ - ۹۷۲ میلادی) که تقریباً ۱۰۰۰ سال قبل در آثارش در خصوص لغت ترکمن توضیحاتی را آورده است. بنا به عقیده او پس از قبول دین اسلام ترکهای اغوز و اختلاط آنها با مسلمانان دیگر نیاز به ترجمه و گویشهای مختلف ترکی که هنوز به دین اسلام نگرویده بودند احساس شدید یافت. ترکهای مسلمان اغوز همان وظیفه ترجمان را انجام می دادند، یعنی ترجمان، تارگمان و بعدها این لغت به ترکمان و ترکمن تبدیل شده است.

بنا به گفته بارتولد مستشرق بزرگ روس، غز های مسلمان، ترکمن نامیده می شدند. این نام که منشا نامعلوم دارد بعد ها بطور کلی جایگزین نام غز گردید. مروزی طبیب دربار ملک شاه سلجوقی در کتاب خود "طبیعت حیوان" که در حدود ۵۱۴ ق (۱۱۲۰ میلادی) نگاشته است به روشنی کلمه ترکمن را درباره اغوزهای مسلمان به کار می برد. به نظر وی ترکمن ها ترکهایی بودند که

دین اسلام را پذیرفته بودند. افزون بر این اظهار می دارد که بعد از جنگی که میان ترکمنهای پیرو اسلام و ترکهای غیرمسلمان رخ داد ترکمنان غیر مسلمان از خوارزم رانده شدند و به منطقه بجنک یعنی بجنک مهاجرت کردند.

مینورسکی می گوید: شایع شدن اصطلاح ترکمن مصادف با اسلام آوردن غزها بوده است. در منابع اسلام ذکر این وجه تسمیه نخستین بار در آثار قرن ۴ هجری (۱۰ میلادی) دیده می شود. در توصیف شهرهایی چون (بروکتا) و (بلاچ) واقع در ساحل سیحون که شناسایی آنها امروز مقدور نیست ترکمنان زندگی می کردند که به دین اسلام مشرف شده بودند.

مکن اولیه ترکها قبل از آغاز مهاجرت آنها همیشه مورد بحث مورخین بوده است. منابع چینی کوه های آلتای، بعضی غرب آسیا و بعضی نیز قلمرو واقع میان ایرتیش و اورال یا قلمرو میان کوه های آلتای و دشتهای قرقیز و یا جنوب دریاچه بایکال را نشان داده اند.

ترکها همانند سایر گروه های نژادی در يك جا ساکن نبوده اند. دایما در حال مهاجرت به سرزمین های دیگر بوده اند. بر اساس افسانه های تاریخی در منابعی چون جوامع التاریخ و جهان کشای جوینی نیز اشاراتی در خصوص مهاجرت اقوام اغوز و اویغور بر می خوریم.

بقیه در صفحه بعد

ادامه از صفحه قبل

ترکمن های افغانستان ...

طوایف مختلف از جمله اغوز یا غزها سالهای قبل از میلاد از طریق کوه های قفقاز و شرق دریای خزر به ایران و شام در مهاجرت بوده اند.

طوایف مختلف ترک از جمله غزها و یا اوغوزها از سالهای قبل از طریق کوههای قفقاز و شرق دریای خزر وارد ایران و شام شدند. این مهاجرت ها ادامه داشت تا اینکه نیمه نخست قرن ۵ هجری طایفه ای از ترکها که در بعضی منابع اسلام آنها را ترکمن نیز خواندند به خراسان مهاجرت کردند. سلجوقیان از این گروه ترکها بودند. آنچه در کتاب حدود العالم و تاریخ گردیزی آمده از قرن ۱۰ میلادی سرزمین شمال دریاچه بلخاش که امروز به آن قرقیزستان و قزاقستان می خوانیم قبایلی از ترکها می زیستند که نام رسی شان اوغوز و یا غز بودند. و در قرن پنجم عده ای از آنها به روسیه و عده ای به خراسان مهاجرت کردند. سلجوقیان منسوب به سلجوق بن دقاق از طایفه ۲۴ گانه اغوز بود که قبل از ۹۸۰ میلادی از عشیره خود جدا شده و در نواحی راست سیحون علیا نزدیک شهر جند ساکن شدند. با ورود غزنویان و سپس سلجوقیان، تشکیل امپراطوری های مقتدر، خاندانی به تاریخ جهان بشریت از جمله تاریخ اسلام وارد شد عبارت از ترکمنها می باشد که با غزنویها و سلجوقی ها آغاز و با عثمانی ها و قره قویونلی و آق قویونلی ها و صفوی ها و ...

ادامه پیدا می کند.

ترکمن ها که بطرف منقشلاق در بالقانات و شرق دریای خزر، سوریه ایران و ترکیه مهاجرت کرده اند کم و بیش هویت ملی خویش را حفظ کردند. از سقوط سلجوقیان الی قرن ۱۸ چندین اتحادیه های بزرگ اقوام ترکمن بوجود آمد که عبارت بود از اتحادیه یازیرها و ارساری ها و تشکیل دولتها از یک طرف و مهاجرت از طرف دیگر، تشکیل این اتحادیه ها سبب شد تا در ترکیب طوایف آنها نیز تغییر ایجاد شود. بعضی طوایف جدیداً تشکیل شده و بعضی از آنها نیز یا کاملاً از بین رفته و یا به ترکیب دیگر داخل شده است.

در افغانستان نیز ترکمن ها برای اولین بار با ورود غزنویها و سلجوقی ها آمدند. چنانچه کورلاوسکی می نویسد: ترکمنهای اغوز ... از خوارزم در سال ۱۲۰۴ میلادی به مناطق مرو، سرخس، ابیورد و بادغیس جابجا شدند و با تسلط ترکمن ها به قبادیان ولایت ترمز و از آنجا از دریای امر عبور کردند و حکومت شبورقان اشهر شبرغان امروزی در شمال افغانستان را متصرف شدند. و حتی اقوام مخالف سلجوقیان بنام اغوزها یا غزها در ماوراءالنهر قطن و بدخشان زندگی می کردند. از آن زمان تا به حال کم و بیش در تمام مدت زمان ترکمن ها در افغانستان بوده و باش داشتند. چنانچه جلال الدین خان هنگام یورش چنگیزخان امارت غزنی را حاصل می کند. با او ۱۴ هزار عسکر ترکمن همرايش خدمت می کردند که همراه عشیره خود در غزنی سکونت اختیار کرده بوند و یا

بایرام خان ترکمن با ۱۵ هزار اقوام و عشیره خود به کمک امپراطوری بابری هند شتافت و در قندهار و کابل از طرف امپراطوری هند حکمرانی نیز کرد. او در بدخشان تولد شده بود و مربوط به طایفه بهارلو ترکمن بود.

در زمان صفوی ها که با ازبکان ماوراءالنهر دایماً در جنگ بود اداره ترکستان بدست ترکمن ها و بیشتر قره مانهای کولکنگ بود و همچنین ترکمن های ترکستان مثل آقچه، کلفت، اندخوی چندین بار قیام بر ضد حکمرانان نادر افشار را سازمان دادند که از طایفه تکه بودند و سرکرده آنان را کیمر کور که بعداً سردار نامیده شد، بعهدده داشت. به شهادت تاریخ در این زمان اقوام مختلف ترکمن عبارت است از ساریق ها، تکه ها، آل ایلی ها و کولکنگ ها، ترقین ها در شمال و شمال غرب افغانستان زندگی می کردند. در زمان احمد شاه ابدالی نخست حکومت ترکستان و فرمانروای نظامی آن از طرف ترکمنها تعیین گردید. گرچه بعد از مدتی نایب الحکومه ترکستان از قندهار مقرر می شد و آن هم فرمانروای نظامیان ترکمن بود. زمانی که شهرهای مختلف شمال افغانستان همچون بلخ، تاشقرغان، قندوز، بدخشان، آقچه، شبرغان سرپل، اندخوی و فاریاب حکومتهای مستقلی تشکیل داده بودند. به روایت فیض محمد کاتب ترکمن ها نقش بارزی داشتند. به نوشته وامبری اندخوی شهر دیگری بود که ترکمن ها آل ایلی در آن زندگی می کردند. در سال ۱۸۶۲

بقیه در صفحه بعد

ادامه از صفحه قبل

ترکمن های افغانستان ...

دو هزار خانه داشت و هشت هزار چادر که بعضی در حومه شهر نزدیک آن و بقیه در واحد های صحرا متفرق بودند.

خلاصه در افغانستان اضافه از یک هزار سال میشود ترکمنها زندگی می کنند. طایفه عمده آنها ارساری بوده و از طوایف ساریق، سالار، قرقین، بیات، تکه، آل ایلی، ایکدر و غیره نیز می توان دید که تعداد مجموعی ترکمن ها را نسبت نبودن احصایه دقیق کشور نمی توان مشخص ساخت. بر اساس احصایه های منطوقی بین دو الی سه میلیون ترکمن در افغانستان زندگی می کنند. امروز ترکمن ها در ۹ ولایت افغانستان از قبیل قندوز، بغلان، سمنگان، بلخ، جوزجان، فاریاب، بادغیس، هرات و هلمند و همچنین در شهر کابل، قندهار و سرپل نیز کم و بیش زندگی می کنند.

قسمت اساسی ترکمن ها در ولایات جوزجان، بلخ، قندوز، فاریاب و هرات است. در ولسوالی های همچون قرقین، خیاب، شورته، کلدار، مردیان، منگجیک کاملاً ترکمن ها زندگی می کنند و غیر از ترکمن ها سایر ملیت ها بود و باش ندارند و یا خیل کم اند، مثلاً قلعه ذال ۹۰ درصد آن ترکمن می باشند.

ترکمن های افغانستان عمدتاً در نواحی مرزی در مرزهای تاجیکستان، ازبکستان و ترکمنستان زندگی می کنند و در کنار چپ دریای آمو و دشتهای وسیع و

عقزارها ساحه بودند و باش آنها را تشکیل می دهند. ترکمن ها در شهر ها کم می باشند. اکثر جمعیت آن ترجیح می دهد که در دهات باشند. ترکمن ها بیشتر به مالدار، زراعت و صنعت مشغول هستند. به تربیه کوسفند و بالخصوص کوسفند قره قل، اسب و شتر توجه خاص دارند. قسا به تجارت نیز مشغولند. درآمد عمده ترکمن ها قالین، پوست قره قل و پشم است که هر سه قلم آن اقلام عمده صادرات کشور را تشکیل می داد و بالخصوص زمانی از اهمیت جهانی برخوردار بود. امروز نیز قالین های دالی قندوزی، علی خوجه، اندخویی، قزلب ایاق و چکش آچه از همه مشهورند.

متأسفانه با ادامه جنگ و خونریزی و بی امنیتی اضافه از ثلث ترکمن های افغانستان به مهاجرت اجباری تن داده و در کشورهای پاکستان، ایران، ترکیه و ترکمنستان سکونت دارند. بیشترین مهاجرین ترکمن در پاکستان جابجا شده اند. امروز قالین ترکمن های مهاجر در مارکیت های جهانی به نام قالین پاکستانی عرضه می گردد.

ترکمن ها در طول جهاد بزرگترین نقش را بازی می کردند. اگر چه از خود حزبی و یا تنظیمی با هویت ملی نداشتند و در ترکیب تنظیم های جهادی و احزاب اسلامی دیگر همچون جمعیت اسلامی، حزب اسلامی و حرکت انقلاب اسلامی و غیره فعالیت می کردند. حتی مناطق زیادی از ترکمن ها است که حاکمیت کمونیستی در آنجا راه نیافته بود و پای روس به آنجا نرسیده بود مانند خیاب، کلدار، شورته، قرقین، غله زال، مردیان و منگجیک، قرقمقول و

قرغان و غیره. مردم ترکمن نیز مثل سایر اقوام برادر ساکن افغانستان مردمان زحمتکش بوده، منافع ملی و افتخارات مشترک کشور را همچون مردمک چشم خویش دوست دارند و در حفظ و حراست آن سعی مجدانه می نمایند.

مردم ترکمن به سوار کاری و تربیت اسب علاقه فراوان دارند و اسب نزد ترکمنها از احترام و علاقه خاصی برخوردار است.

مردم ترکمن فرهنگ عالی و کلتور پسندیده و فلکلور غنی دارند. تصام ژانرهای، فلکلوری و بخصوص افسانه ها، روایات، داستانها، ضرب المثله و امثال و حکم، ترانه ها و سرود های مختلف، بازی های گوناگون آن دست نخورده باقی مانده است. مردم ترکمن شامل سایر اقوام ساکن افغانستان علاقه مند ختم جنگ و تأمین صلح سراسری، ایجاد دولت فراگیر ملی، به اشتراک همه اقوام ملیتهای ساکن افغانستان است. از آزادی و حاکمیت ملی و تمامیت ارضی، دوستی، برادری و همبستگی ملیتهای مختلف کشور و بالخصوص ملیتهای محروم حمایت و پشتیبانی می کند.

در نهایت مردم ترکمن خوشبختی و سعادت کشور را در اتحاد و همبستگی اقوام و ملیتهای محروم می بیند و نه در جنگ و ستیز علیه یکدیگر.

این مقاله بقلم پوهنمل عبدالمجید ایشچی می باشد که از نشریه گونش، نشریه فرهنگی، ادبی تاریخی و اجتماعی ترکمن های افغانستان، سال چهارم شماره ۱ و ۲ گرفته شده است.

این مقاله خلاصه شده است.

جنگ فیل و پشه

تایاق : متوجه نشدم توقاق، چسرافیلها
می خواهند بپشه ما حمد کنند!؟

توققاق : این قصه سرمدزی دارد، تایاق، صفحات تاریخ بشریت

پراز جنگ فیلها با پشه است!

مگر فرعون نبود که ادعای خدایی کرد و بر قدرت و ثروتش

نازید، همین که بلندی اش را بالا گرفت، این پشه بود که توی

دماغش رفته و او را خفه کرد! از آن پس به بعد، کین و نفرت

از پشه ها نزد فیلها با ماند! تا اینکه در زمان پادشاهی ابروه

بود که فیلها برای دوین بار با لشکری عظیم به پشه ها حمد بردند

که در راه به سنگ آبابیل گرفتار آمده و از یادرافتادند!

تایاق : البته که باورند ایشتم که گفته اند، تاریخ تکرار میشود و آن هم

بصورت ترازدی! ولی توققاق، بعید هم به نظر من رسد.

توققاق : البته من هم دارم شک می کنم که یکی از دلایل ختم نبوت

رسیدن انسانها به بلوغ فکری باشد!

تایاق : شما داری نکته ای از قصه را فراموش می کنی توققاق!

و آن این است که: فیل را خرمگس نیش زد! چسرافیلها

تاوان آنرا بپردازند!؟

توققاق: گوش کن تایاق، درست است که خرمگس، پشه نیست، ولی

زیرمجموعه ای از حشرات که پست!

ثانیاً: فیلها دنبال زنبور عسل می گردند! نه پشه ها! از اینرو

آنها حتی به گزند آنها نیز شک نکردند!

آنها برای دست یابی به چشمهٔ عسل، باید زنبورها را از آن -
 خود سازند، چون پشه مادر مجاورت زنبورها مسکنی دارند و -
 گاه گداری نیز از فرآورده های آنها تقذیر می نمایند، لازم است
 که پشه ها را از آن برانند و این بهترین فرصت برای آغازی
 خوب است !!

حمد به پشه ها، پیش پرده حمد به زنبورهای عسل خواهد بود!
 و فیلهما تادست یابی به اهدافشان که همانا رسیدن به منبع
 عسل است پیش خواهند رفت. !!

تایاق: پس بگو چسرا در اکثر نقاط عالم، به خانه مورچه ها دارند آب
 میریزند، کسی از آنها باخبر نیست !!

ایوب گزگری

اخبار

صادرات خاویار از ترکمنصحرا به خارج

بنا به گفته دامپزشکی استان گلستان در ششماه اول امسال ۱۹ هزار و ۷۹۱ کیلو گرم خاویار و همچنین ۴۷ هزار و ۴۳۰ کیلوگرم گوشت ماهیان خاویاری به کشورهای اروپائی صادر شده است. بنا به گفته این مقام اداره دامپزشکی استان گلستان به عنوان مرجع ذیصلاح بین المللی صدور گواهی های بهداشتی مورد نیاز برای صادرات خاویار و ماهیان خاویاری را بر عهده دارد. فعالیت های دیگر اداره دامپزشکی از جمله انجام امور ترانزیت ۶۳ هزار و ۵۰۰ جلد پوست کوسفند، ۲ هزار جلد پوست گاو، و ۵ هزار و ۷۲۰ جلد سالامبور کوسفند از کشورهای آسیای میانه به ترکیه و اروپا ذکر شده است.

خواست های ملی مردم کرد در ایران

فراکسیون نمایندگان ملت کرد در مجلس ششم جمهوری اسلامی ایران در اعتراض به عدم اجرای اصل ۱۵ قانون اساسی تدریس زبان های رسمی و دیگر کاستی های دولت در رابطه با ملت کرد از جمله مشورت نکردن در امور انتخاب استاندار کردستان با این نمایندگان، استعفانامه خود را به مجلس دادند که مورد قبول واقع نشد. اصلاح طلبان استعفای آنها را بنا بر آئین نامه داخلی مجلس که استعفای دسته جمعی ندارد، قبول نکردند. نمایندگان کرد در مصاحبه های مطبوعاتی خود اعلام کردند که خواست های آنها یک خواست ملی است و اتهام قومیت گرایی حربه ای پوسیده بیش نیست. فراکسیون های اصلاح طلب از این نمایندگان هیچگونه پشتیبانی قاطعی به عمل نیاوردند.

رواج مواد مخدر در ترکمنصحرا

بنا به گزارش های متعدد در ماههای اخیر چندین بار مواد مخدر در حجم زیادی توسط فرماندهی انتظامی کشف شده است. بنا به گفته سرهنگ محمد زاهدی: در ۲۷۲ مورد عملیات پلیسی مواد مخدر در حجم زیاد از قاچاقچیان کشف و بیش از ۳۵ نفر در این رابطه دستگیر شده است. در نیمه اول امسال نیز بیش از یک هزار و ۶۰۹ کیلوگرم انواع مواد مخدر (۸۱۹ کیلوگرم تریاک، ۲۱۲ کیلوگرم هروئین، ۱۷ کیلوگرم حشیش، ۱۰ کیلوگرم کراس و سایر مواد مخدر) در منطقه کشف شده است. در این ارتباط نیز بیش از ۱۰۰ وسیله نقلیه توقیف و ۷ قبضه سلاح جنگی و ۲۸۲ میلیون ریال وجه نقد نیز هنگام کشف مواد مخدر ضبط شده است.

سیل زدگان ترکمنصحرا
هنوز در چادرها زندگی می
کنند

خیرین ۶ هکتار زمین خریده
و واحدهای مسکونی برای
اهالی این روستا بسازند.

دستگیری ۳۰ نفر در
آذربایجان به جرم جاسوسی
برای جمهوری اسلامی ایران

رئیس مجلس تنوع
فرهنگی در ایران را
قبول دارد

بنا به گزارش ایرنا ۲۰ تن
از اهالی شهرستان جلیل آباد
جمهوری آذربایجان، مظنون
به ارتباط با ارگان های
اطلاعاتی ایران تحت تعقیب
گرفتند. وزیر امنیت ملی
جمهوری آذربایجان به دنبال
آن از ایران دیدار کرد و
پیش از دیدارش خبر
دستگیری این افراد را تأیید
و یا تکذیب نکرد.

سانحه سقوط یک اتوبوس
در دره جاده هراز

در یک سانحه اتوبوس که از کنبد
عازم تهران بود بیش از ۱۹ نفر
جان خود را از دست دادند. این
اتوبوس در منطقه استرآباد
شهرستان آمل در جاده هراز با یک
اتوبوس دیگر برخورد کرد و به
داخل رودخانه ای در دره سقوط
کرد. بنا به ادعای مسئولین
راهنمایی و رانندگی در این منطقه
انحراف به چپ اتوبوسی که از
کنبد عازم تهران بوده علت برخورد
این دو اتوبوس ذکر کرده است.

آقای مهدی کروی در
دیداری با نمایندگان جبهه
مشارکت استان کردستان
گفت که مردم ایران با
وجود دارا بودن تنوع
فرهنگی از دیرباز در کنار
هم زندگی کرده اند.
کروی از تعصبات مذهبی
برخی از افراد ذکر کرده
و می گوید: محرومیت های
استان کردستان ناشی از
دلایل تاریخی و وقایع
درگیری های ابتدای انقلاب
است و این مشکلات
ارتباطی با مسائل فرهنگی
و مذهبی ندارد.

هنوز آثار سیل در مناطق
سیل زده برجای مانده و
اهالی برخی از روستاهای
ترکمنصحرا در چادرهای
سیل زدگان بسر می برند.
برخی از روستاها که کاملاً
بوسیله سیل ویران شدند
نیاز به بازسازی زیربنایی
دارد و دولت در این مورد
اقدام نکرده است.
سرمایه گذاری دولت بیشتر
در مرمت و بازسازی راهها و
مدارس بوده است و اهالی
سیل زده ترکمن کمک
چندانی از دولت دریافت
نکرده اند. بیشتر کمک ها
به سیل زدگان از طریق
خیریه و جمع آوری کمک
های مردم به سیل زدگان
بوده است. برای مثال قرار
است روستای ۱۱۰ خانواری
باش اویلی که منازل مسکونی
آن صد درصد تخریب شده
و مردم این روستا در
چادرها بسر می برند توسط
خیرین ایرانی ساکن آمریکا
کمک شود. قرار است که این

اسب های ترکمن ها

در عشق آباد پایتخت ترکمنستان نشستی با شرکت بیش از ۵۰ دانشمند و محقق از ۱۷ کشور جهان (ایران، آمریکا، ایتالیا، انگلیس، چین، روسیه، آذربایجان، ارمنستان، پاکستان و کشورهای دیگر) در رابطه با اسب ترکمن برگزار شد. در این نشست از ایران نیز ۸ کارشناس شرکت داشتند. دو تن از این افراد از فدراسیون سوارکاری به تشریح تاریخچه اسب های ترکمنی موجود در ایران پرداختند.

آقای یوسف نیا مهندس دامپروری از فدراسیون سوارکاری نیز مطالبی در این اجلاس درباره تیره های اصیل اسب ترکمن در منطقه جرجلان، گنبد کاووس، بندر ترکمن و آق قلا ارائه کرد. رئیس دامپزشکی دانشگاه کشاورزی عشق آباد آقای نورگلدی موسایف می گوید که در جهان سه نوع اسب آخال تکه، اسب عربی و

اسب انگلیسی وجود دارد که اسب های انگلیسی و عربی نیز از نژادهای اسب آخال تکه هستند.

وی همچنین می گوید که در زمان شوروی سابق، اسب های ترکمن در حال فراموشی بود که با استقلال این کشور در سال ۱۹۹۱، فعالیت های نگهداری و پرورش این حیوان گسترش یافت. از جمله قرار است که در عشق آباد موزه اسب تشکیل شود و در برخی از نشانه های دولتی از تصویر اسب استفاده می شود.

متاسفانه در ایران هنوز تحقیقات زیادی درباره اسب ترکمن ها انجام نگرفته است.

پرداخت خسارت به کشاورزان سیل زده گلستان

یک میلیارد و ۲۲۵ میلیون ریال به کشاورزان خسارت دیده از سیل در استان گلستان پرداخت شد. صندوق بیمه بانک کشاورزی اعلام کرد: این خسارت به ۵۲۵ کشاورز در شهرهای مختلف استان پرداخت شده است. بر اثر سیل ویرانگر اخیر در منطقه به ۱۰۷۰ هکتار از اراضی کشاورزی در شهرهای مینودشت، کلاله، کالیکش، کنبد و آزادشهر خسارت وارد شد.

جمعیت ایران و "نام نامه"

سازمان ثبت احوال کشور آخرین رقم جمعیت ایران را ۶۳ میلیون و ۷۰۰ هزار نفر اعلام کرد.

بنا به گفته سعید عبودی، معاون حقوقی و سجلی سازمان ثبت و احوال قرار است بزودی نام نامه یی حاوی افزون بر ۱۰ هزار واژه برای نامگذاری نوزادان و ثبت در شناسنامه ها منتشر و در اختیار والدین قرار خواهد گرفت. وی اعلام کرد که انتخاب نام بر عهده والدین است و تنها نامی پذیرفته نیست که طبق قانون در شمار نام های ممنوع و مغایر با جنس باشد. بنا به گفته ایشان بیشترین گرایش برای اسم گذاری کودکان برای ذکور به نام های ائمه معصومین به ترتیب شامل محمد، علی، حسین، مهدی و رضا و برای اناث به ترتیب شامل فاطمه، زهرا، مریم، صدیقه و زینب است.

ایرانیان مقیم آمریکا روستای "بش اوپلی" را بازسازی می کنند.

ماهیان شانه دار عامل انقراض ماهی های خزر

سید خلیل حسینی، بخشدار کالیکش از توابع شهرستان مینودشت گفت: جمعی از خیرین ایرانی مقیم آمریکا با اعزام نماینده به منطقه سیل زده گلستان، بازسازی روستای تخریب شده "بش اوپلی" از توابع این بخش را تقبل کرده اند.

نمایندگان اعزامی خیرین ایرانی مقیم آمریکا، اکنون ساخت ۶ واحد مسکونی را به صورت ندادین آغاز کرده اند. این ۶ واحد مسکونی با استفاده از سازه های فلزی و به مساحت هر یک ۴۰ متر مربع در روستای "ترجنلی" و "تنکراه" در حال ساخت است.

برای بازسازی روستای ۱۱۰ خانواری "بش اوپلی" در مکان دیگری که در مسیر سیلاب های احتمالی نیست، ۶ هکتار زمین خریداری شده است.

"کلناز به کوا" نماینده خیرین ایرانی مقیم آمریکا نیز گفت: این ۶ واحد مسکونی به صورت آزمایشی ساخته می شود تا برآورد دقیقی از میزان اعتبار مورد نیاز به دست آید. او افزود به نمایندگی از این خیرین قرار است ۱۲۰ واحد مسکونی در این منطقه ساخته شود.

افزایش یافته، اما در شمال این دریا با شوری ۲ گرم در یک لیتر به ندرت وجود دارند. میزان شوری آب اقیانوس ها و دریای آزاد ۲۵ گرم در یک لیتر است. با توجه به این اعلام خطر نه سازمان های حفاظت محیط زیست و نه شیلات واکنشی نسبت به خطر این نوع آبرزی تاکنون نشان نداده است.

میزان صید ماهیان کلیکا در جنوب دریای خزر نسبت به دو سال گذشته از ۸۰ هزار تن به ۴۲ هزار تن کاهش یافته و از سوی دیگر جمعیت شانه داران مهاجم در این دریا به ۲ برابر سال گذشته افزایش یافته است.

قرار است که شیلات برای کنترل آبرزیان شانه دار مهاجم دریای خزر از شانه داران حریص دیگری استفاده کند که بنا به گفته کارشناسان امری شتابزده است. چونکه بدون مطالعه عواقب استفاده از نوع حریص آن می تواند در نهایت عامل مضاعفی برای نابودی ماهیان خاویاری و تکرار سرنوشت دریا های سیاه و آزوف در خزر باشد.

گروه تحقیقاتی دانشکده منابع طبیعی و علوم دریایی دانشگاه تربیت مدرس نسبت به نابودی سریع لاور، تخم و بچه ماهیان اقتصادی در جنوب دریای خزر توسط شانه داران مهاجم هشدار داد. زیستگاه اصلی این شانه دار سواحل شرقی قاره آمریکای شمالی و جنوبی است و از طریق آب توازن کشتی ها به دریای سیاه و آزوف وارد شده است.

این شانه دار مهاجم اولین بار در سال ۷۸ توسط این گروه تحقیقاتی کشف شده است. با توجه به ولع شدید این گونه آبرزی برای تخم ماهیان دریای خزر به خوان گسترده ای برای نابودی نسل ماهیان کلیکا و خاویاری شده است.

با توجه به میزان شوری آب خزر در جنوب دریای خزر که ۱۲ گرم در یک لیتر است، میزان تراکم شانه داران

در حاشیه انتخابات میان دوره ای مجلس در ترکمن صحرا

۱۰ تن نامزدهای ترکمن در آق قلا برای انتخابات میان دوره ای مجلس شورای اسلامی روز ۱۷ شهریور در یک نشست با شرکت روحانیون و شخصیت های سیاسی و فرهنگی منطقه در مسجد حاج آخوند سالاری، تصمیم به ائتلاف و همدلی گرفتند. امان جان توماج از فعالین اجتماعی منطقه در این نشست اعلام کرد که این جمع ۲ نفر از میان این ۱۰ نفر را انتخاب خواهند کرد. بعد از تأیید شورای نگهبان تعداد کاندیدای مورد حمایت تنها به یک نفر کاهش یافته و از آن قاطعانه حمایت به عمل خواهد آمد. این تصمیم مورد موافقت همه قرار گرفت.

جمعی از فعالین بندر ترکمن نیز در جهت اتحاد و ائتلاف کاندیدهای ترکمن منطقه بندر ترکمن جلساتی را برگزار نموده اند. این گروه که تعداد آنها حدوداً به صد نفر میرسید به توافق رسیده اند که بعد از دعوت از

کاندیدها و مشاوره ها فقط از یک کاندید حمایت کنند.

حزب اسلامی کشاورز ایران که به تازگی تأسیس گردیده و دبیر کلی آن را دکتر زالی وزیر اسبق کشاورزی بعهده دارد طی اطلاعیه ای در مورد انتخابات میان دوره ای مجلس در استان گلستان حضور خود را در عرصه ملی و منطقه ای اعلام کرده است.

نامزدهای منطقه میرفندرسک جهت ایجاد ائتلاف و تفاهم چهار نشست برگزار کرده اند لیکن این نشست ها نتایج مثبتی نداشته است.

آقای نقدی کل چشمه دارای فوق دیپلم علوم تجربی و باز نشسته آموزش و پرورش که در دور قبلی انتخابات با حدود ۲۰ هزار رأی ناموفق بود و آقای امان محمد ضمیر دارای فوق لیسانس مردم شناسی و کارشناس وزارت کشور از کاندیدهای تأیید صلاحیت شده ترکمن در گنبد می باشند.

مهندس غراوی با سر و صدای زیادی وارد کود انتخاباتی شده و با بعضی از چهره های سیاسی منطقه به رایزنی و تبادل نظر پرداخته است. بعضی از گروه ها و چهره های سیاسی تمایل خویش را به حمایت از ایشان در صورت

تأیید صلاحیت از سوی شورای نگهبان اعلام نمودند با این شرط که در صورت رد صلاحیت، ایشان موظف باشند که از کاندیدهای مورد نظر آنان که هنوز اعلام نشده است حمایت کند. آقای غراوی این شرط را نپذیرفته است. لازم به تذکر است که صلاحیت آقای غراوی که هم اکنون مدیر عامل شرکت آلومینای جاجرم است، برای چندمین بار از جانب شورای نگهبان رد گردید.

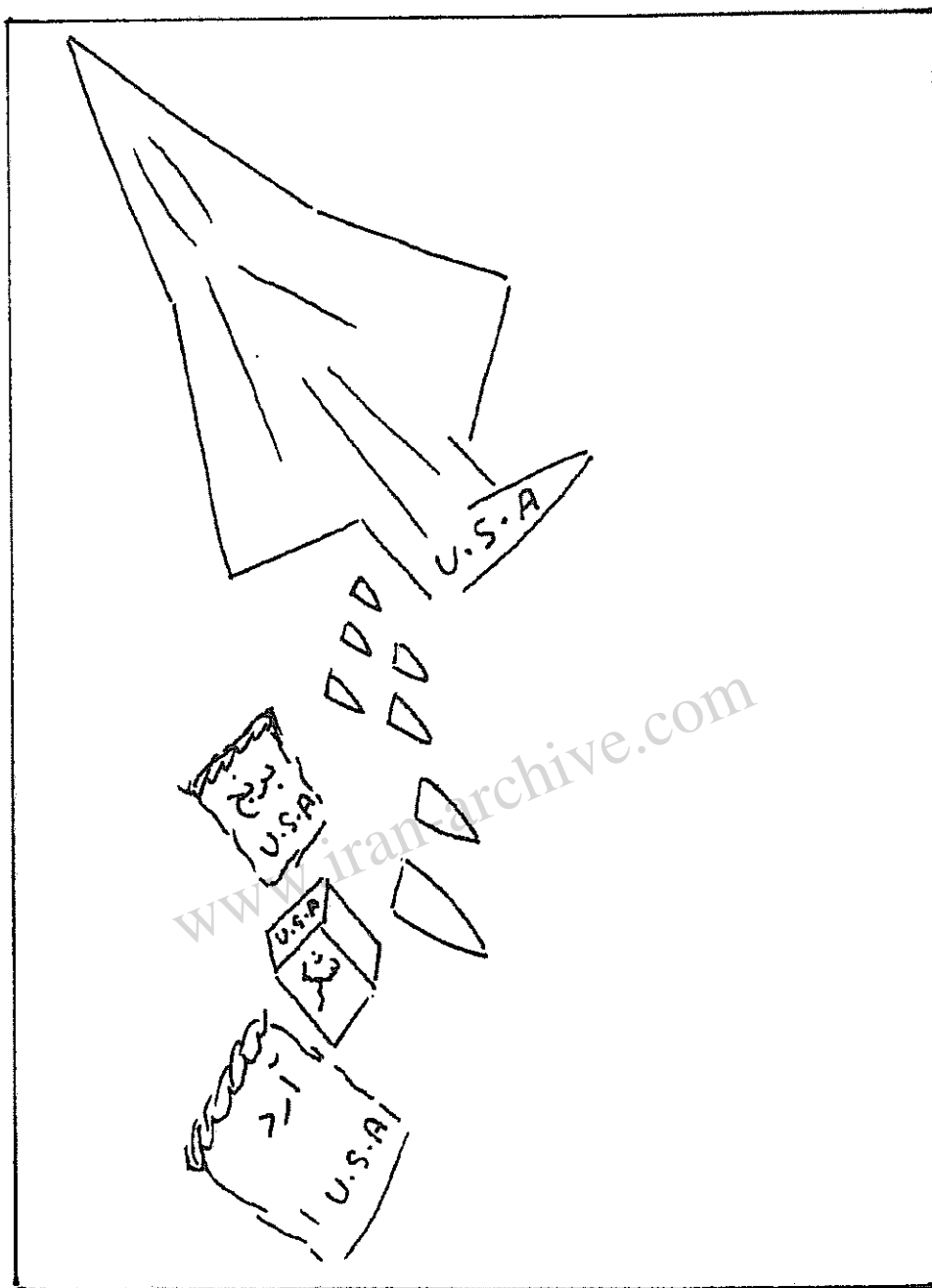
جبار ایری از چهره های فرهنگی و سیاسی بندر ترکمن و عضو شورای مرکزی جبهه مشارکت استان گلستان و دکتر ایری و مهندس ایری از اقوام وی نیز کاندید انتخابات هستند.

آقای احمد خواجه نیز از کاندیدهای بندر ترکمن می باشد که مورد تأیید شورای نگهبان نیز قرار گرفته است.

آقای مهندس قزلجه در کاله نیز مورد تأیید شورای نگهبان قرار گرفته است.

انتخابات میان دوره ای مجلس شورای اسلامی به تاریخ ۲۰ نوامبر ۲۰۰۱ میلادی در استان گلستان برگزار گردید.

جهت اشغال ۷ صندلی نمایندگی مجلس ۷۲ نفر در این استان مورد تأیید شورای نگهبان قرار گرفته اند.

تا یاق ؛ متوجه نشدم توافق، چرا آمریکا بر سر مردم افغانستان،
 بمب را همراه با مواد غذایی می اندازد ؟
 توافق ؛ من هم متوجه نمی شوم ، فقط بیاد دارم که پدر بزرگم به هنگام قربانی ، مقداری
 جو ، همراه با آب جلوی گوسفند می گذاشت . چون معتقد بود که قربانی
 نباید گرسنه یا تشنه بمیرد !!
 ایوب کردانو

Hormatly ildeş,

IL GÜN neşriýesi 20-nji sany bilen baş ýaşady. Neşriýäniň eliňizdäki (20-nji) sany onuň çapa çykyp ýaýradylan döwrüniň soňkusydyr.

2002-nji ýylyň başyndan başlap, IL GÜN öz işini diňe internetiň üsti bilen alyp barar.

Täze döwürde IL GÜNüň makalalary we habarlary üç aýa garaşylman, eýsem gysgarak zamanlarda tüzelenip we aktuelleşdirilip durmagyna talaş ediljekdir.

Biziň adreslerimiz degişmeýär. IL GÜN bilen, şu mahala çenli boluşy ýaly, geljekde-de aktiw aragatnaşykda bolarsyňyz diýen umydymyz bar.

Hormat bilen:

IL GÜN neşriýesiniň müdüriýeti

köp sanly göçme taýpalaryň birleşmesinden emele gelip, uly we güýçly halk derejesine ýetipdir. Olar biziň eramyzdan öňki VIII-IV asyrlardan Orta we Merkezi Aziýanyň giň sähralarynda ýaşapdyrlar. Gadymy Grek alymy Herodotyň ýazmagyna görä, biziň eramyzdan III asyrda höküm süren Eýran şasy Darynyň eýýamynda saklara dahlar hem diýipdirler. Ýewropa göçen saklar iskiň diýen at bilen bellidir. Taryhdan mälim bolşuna görä saklaryň bir bölegi mundan 2300 ýyl öň Türkmenistanyň territoriýasyna aralaşyp, Parfiýa döwletini döretmäge işeňňir gatnaşýar. Soňra bu saklar türkmen we beýleki türki däl we türki halklaryň arasyna siňip gidýär, olaryň maddy we medeni durmuşynda, şol sanda etnonimiýasynda öçmejek yz galdyryr. Meselem, türkmen tire-taýpa atlary bolan **sakar, saýat, saýynly, sakaw, zak, zyk, şag, şagal, şawman, çaka, çakan, çakyr** ýaly ençeme etnonimler hut **sak** sözünüň gatnaşygynda dörän atlardyr. Azerbeýjan, türk, gazak, gyr-gyz, özbek etnonimiýasy barada-da ýagdaý şeýledir. Ýewro-

pa, orus we ençeme sowet alymlary saklary (iskifleri) Eýran dilli halk hasap edýärler, emma türk alymlarynyň ählisi, azerbeýjan alymy G. Geýbullaýew, garagalpak alymy D. Aýtmuradow, geçen asyryň görnükli orus etnografy N. A. Aristow we beýlekiler saklaryň türk dilli bolandygyny belleýärler: saklaryň hemmesi bolmasada, olaryň belli bir bölegi türk dilde gepläpdir. Belki, Eýran dilli halklar bilen gatyşanlary soňra bu dili kabul edendirler. Saklary Eýran dilli halk hasaplaýan alym I. wan Windekens sak sözünü parslaryň „it“ manyyndaky **seg, sek** sözüne syrykdyryr we bu etnonimi totemden dörän at hasaplaýar. Käbir alymlar bolsa bu adyň **sak** (sakçy, garawul) diýen türki sözden dörändigini ýañzydýarlar. Sak sözünüň düýp köki barada D. Aýtmuradowyň çaklamasy üns bererlikdir. Ol bu gadymy türki halkyň **sak/şak** diýen adyny „gamçy“, „örülen saç“, manyyndaky çagyk sözi bilen baglanyşdyryr we ony „depesinde örülen saç goýýarlar“ diýip düşündirýär. Dogrudan-da, geçmişde türki halklaryň esgerleri, umuman erkek adamlary şeýle

saç goýupdyrlar. Hut ýañy ýakynlara çenli türkmen obalarynda depesi (ýa ýeňsesi) gultakly oglanlary görmek bolýardy. Bu ýagdaý ata-babalarymyzyň şol gadymy däbiniň dowamydyr. Eger D. Aýtmuradowyň şu pikiri dogry bolsa, onda sak „gultak“, „örülen saç“, manysynyň tarapyny tutup biljek sakak diýen türkmen sözünüň bardygyny hem ýatladýarys.

Ärsarylardaky **sakaw** we ýomutlardaky **sakawy** diýen tireleriň atlary sak diýen gadymy halkyň adyndan we köplügi bildirýän -aw (asly -ak) goşulmasyndan emele gelen bolsa gerek. Bu adyň tirebaşynyň lakamy bilen baglanyşykly bolmagy hem mümkindir. ...

dowamy bar

1- Muhammedhasanhan E-temad-äs-sältänä ... s. 134 - 35

Tapmaçalar: **Il-gün19**

1. 2. 3. 4. 5. 6.

1.	Ç	A	K	S	Y	Z
2.	A	R	W	A	N	A
3.	K	M	@	B	A	G
4.	G	A	D	A	M	@
5.	A	D	A	@	@	I
6.	N	A	R	D	A	N

seleleri açyklamakda biziň elimizde iki sany örän ähmiýetli mümkinçilik bar:

Birinjiden, biziň alymlarymyzyň tarapyndan ençeme kitap möçberinde ýazylan ýüzlerçe düşündirişli türkmen tire-taýpa, ýer-ýurt hem-de gadymy döwürlerden galan, ylaýta-da biziň temamyza degişli taýpalaryň, ýer-ýurt atlarynyň, hatda ynsan atlarynyň yzy äp-äşgär görnüp dur. Bu hakykat biziň etniki taýdan olaryň hakyky mirasdüşeridigimizi subut edýär. Galyberse-de şol halklaryň ýaşap döwlet gurmaga başlan ýurtlary-da biziň dürli medeniyetleriň sallançagy bolan güneşli watanymyzdyr. Hut şonuň üçin hem biz, ol atlary hem beýleki sözleri özümüzçe ýorup gaýtadan gözden geçirmäge doly haklydyrys.

Ikinjiden, türki dillere degişli Orhun-Ýeniseý ýazgylary ýaly iň gadymy eserler alymlaryň tarapyndan okalyp olar hakda dünýäniň tanymal türkologlarynyň tarapyndan ençeme sözlüklerdir grammerelr ýazyldy. Munuň üstesine-de ýene bir örän uly ähmiýeti bolan hadysa ýüze çykdy. Ol bolsa, miladdan öňki 4-nji müň ýyllygyň ayak-

larynda ýagny bu tamamyzda gürrüňini edýän döwrümizden takmynan 2500 ýyl öň Orta-Azyýadan, anygyragy Türkmenistanyň çäklerinden göçüp Mezopotamyýa baran Sumerli (Şumerli, Şumer) halkynyň özerlerinden galdyryp giden ýazgylarynyň okalyp, 1914-nji ýyldan başlap ol dil hakda ençeme sözlükdir grammerleriň ýazylmagydyr. Bu gadymy halkyň dili türki diller bilen bir dil toparyna girýän iltisaky (Agglutinativ) dil bolandygy alymlaryň tarapyndan ykrar edilen meseledir. Biziň pikrimize görä bu halk türkmen milletiniň iň gadymy ata-babalarynyň biri bolup, olaryň dilleri bolsa biziň dilimiziň şu güne çenli tanalan iň gadymy köküdür. Bu hakykat biziň dilimiziň etimologiyasynyň çygryny has giňeltýär. Halkymyzyň müň ýyllardan bäri gursagynda ýaşadyp bu günlere çenli saklap gelen, emma düýp manylary biziň milli hakydamyzdan çykyp giden ençeme ýer-ýurt hem ynsan atlaryna (şol sanda häzirkî gürrüňini edýän döwrümize degişli kä sözlere) şol dili öwrenmek arkaly düşünmek mümkindir.

Gürrüňimiziň bu bölümini ýokarda agzalan mümkinçilikleriň esasynda, geçen bölümlerde agzalan tire-taýpa, ýer-ýurt hem ynsan atlaryny, halkymyzyň etniki düzüminde, ýer-ýurt hem ynsan atlarynda yzarlamak bilen dowam edýäris.

Parfiýa döwletini guran esasy taýpalar bolan **part** (parn) we **dah** (daý, dahe) hakda indiki esasy bölümde gürrüň edilýänligi üçin bu bölüme almadyk. Galan atlary aşakdaky tertip bilen açyklamaga çalyşarys:

A- Tire-taýpa atlary (etnonimler)

1- SAK

Bu taýpalar birleşigi barada biz, geçen bölümlerde aýry-aýry alymlaryň pikirleri bilen tanyş bolupdyk. Bu ýerde bolsa görnükli alymymyz Prof. Dr. Soltanşa Atanyazowyň „Şejere“ atly gymmatly eserinde bu sözi türkmen etnonimleri bilen baglylykda beren düşündirişi bilen tanyş bolalyň: << Türkmenleriň we ençeme beýleki türki halklaryň gadymy ata-babalary bolan saklar, biziň eramyzdan (isadan) öňki müňýyllyklarda

„BEÝIK PARFIÝA TARYHYNA GIRIŞ„ -

“Parfiýa döwletini guran atabalarymyz“ (Parlar-Dazlar) atly kitabyndan gysga bölekler.

Ýazan: **Begmyrat Gereý**

Üçünji tema: Mad we Sak (Iskit) taýpalarynyň, ynsan we ýer-ýurt atларыnyň yzлары Türkmenistanda we türkmen halkynyň düzüminde (birinji bölek)

Gürrüňimiziň geçen bölümlerinde agzalyp geçen has atlar baradaky pikrimizi, aşakdaky iki meseläni göz önünde tutmak we olara esaslanmak bilen orta atýarys:

1- Alymlaryň biragyndan ykrar etmeklerine görä Mad we Sak-Iskit döwürlerinden, şonuň ýaly-da Parfyýa döwüründen, ýokarda aýdylan sebäplere görä esasy dokumentler galmandyr. Birnäçe üzleň-saplaň habarlandyr has atлары-da ol döwürüň keski halkларыnyň ýazyjylary öz milli garaýyşларыna görä hemde öz dilleriniň fonetikasyna uýgunlaşdyrmak bilen ýoýulan görnüşinde galdyrypdyrlar. Netijede ol atлары ol halkларыň öz-

leriniň nähil aýdandyklary gaty belli däl. Bu barada ýokarda ady geçen alym M. E-temados-saltana, Parfyýa hakynda iň ynamly çeşme hasaplanýan we milady 4-nji asyryň aýakларыnda ýaşap geçen „Musa Horeni“ barada şeýle ýazýar: << Musa Horeniň üçünji kitaby özüniň ýaşan döwürüne degişlidir. Emma olaryň onçakly ätibary ýokdur, sebäbi dogry dokumentiň esasynda ýazylan eýsem köplenç onuň-munuň hem-de meseleden başy çykmaýan adamlaryň sözleridir. ...

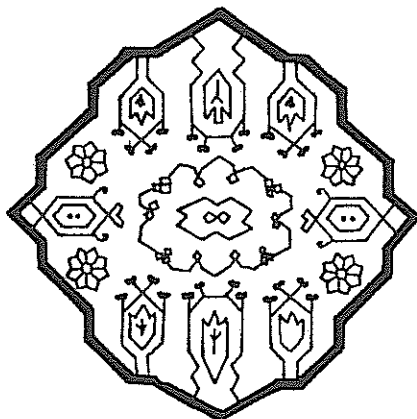
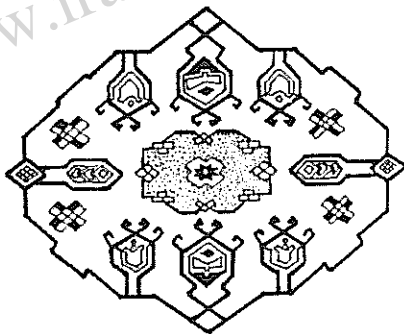
Ýene bir aýdylmaly mesele bar. Ol hem belli bir sözi her millet özüçe aýdyp özüçe ýazypdyr. Mysal üçin aýry-aýry milletleriň kitaplarynda her ýerde „Arsak“ ýa „Arşawir“ ýa „Arşuýer“ ýa „Arşak“ ýazylan bolsa hemmesi „Aşk“ bolup ol aýry-aýry diýalektleriň fonetikasýndan gelip-çykýar we soň bolsa ony „Arsak“ we „Arsas“ etdiler. Diňe soltanларыň birisiniň ady azajyk tapawutlar bilen aýry-aýry dillerde we şiwelerde meňzeş galypdyr, ol bolsa „Ärdowan“dyr. Ýunanlylar we Rumlylar ony „artaban“, ermeniler „Ar-daban“ görnüşinde ýazypdyrlar...>> (1)

2- Şol döwürlerden galan az sanly sözleriň düýp manysy we onuň haýsy dile degişlidigini kesgitlemegiň örän kynlygydyr. Sebäbi şol has atларыň we beýleki birnäçe sözleriň köküniň haýsy dile degişlidigini kesgitlemek, ol halkларыň özüniň gelip çykyşyny kesgitlemekde esasy rol oýnaýar. Şonuň üçin hem bu mesele alymlaryň arasynda uly çekişmelere ýol açyp gelýär. Bu sözleriň köpüsine häzirki ýörgünli dilleriň hiç birinde belli kök tapylmaýar. Sebäbi olaryň bolşy ýaly ýazylanmandygynyň üstesine-de şol döwürlerde gepleşilen kä diller we dialektler, ýa düýbünden ýitipdir ýa-da gaty üýtgäp, aýry-aýry dilleriň täsirinde tanalmaz ýaly özgeripdir. Hatda şol döwürlerde ýazylan „Äwesta“ kitaby-da henize çenli dogry okalyp bilmän, herkim özüçe ýorup gelýär. Bu kitabyň diliniň türki dillere degişlimi ýa-da indogerman dillerine degişlimi? Ýa-da haýsy bölegi (irki we giçki ýazylan bölekleri) haýsy dillere degişli? ýaly soraglar, şu gün hem alymlaryň arasynda ylmy jedelleriň temasy bolmagyny saklap gelýär. Ýokarda-da agzap geçişimiz ýaly bu me-

mekde çäklenýär. Häzirki asyrdakykdysadyň, syýasatyň globallaşmagy bilen ýeriň ýüzünde geçip we bolup duran wakalaryň hemmesi bir halynyň erişleri ýaly bir-birine baglanyşyklydyr. Europa, Amerika döwletleri bilen üçünjü dünýä ýurtlarynyň arasynda bolan ösüş aralygy gaty uly we gün-günden hem ulalýar. Yza galan ýada galdyrylan ýurtlerde dürli-dürli gynçylyklar bar. Bu ülkelerde milletler, ykdysat, saglyk, senagat, okuw, din we köpçülik aňdüşünje problemlery bolup, olary ösen döwletlerden aýyl-saýyl edýär. Bu gynçylyklara diňe şu döwletleriň meselesi diýip düşünilmän, bolsa umum ynsanlar, ülkeler gynçylygy hökümünde göz önüne alýnsalar, çaknyşyklar azalyp, kör pikirlilere meýdan daralyp, aýdyň pikre ýol açylar.

Globallaşmak her bir ýurt-da ýöredilip duran syýasat-da gün-günden täsirini köpeldýär, oňa garamazdan bu ülkelerde ýaşap ýören milletleriň, ösüş ugrundaky özlerinden görkezýän hereketleriniň ykjamlygy, olaryň roluny, paýlaşykdan paýlaryny almak mykdaryny, derejesini belleýär.

Ýaz

Gutlag

Baky bitarap Türkmenistanyň garaşsyzlygynyň 10-njy ýyl döwürini beýik türkmen milletimize, türkmenistan döwletine we türkmenistan prezidenti Saparmyrat Türkmenbaşy tüýs ýürekden gutlaýarys.

Türkmen döwletiniň Türkmenistany bitarap yglan etmegini iň parasatly syýasat diýip düşüňäris. Dünýäniň häzirki çylşyrymly ýagdaýy bu syýasatyň asryň isleglerine ugurdaşdygyny görkezdi.

Barha berkisin türkmen milletiniň agzybirligi!

Täze düzgün

11-inji Septemberden bäri dünýäniň syýasatçylary, jurnalistleri, täze döwranyň, başlananyndan habar berýärler. Fanatist yslamylar, 11-inji Septemberde Amerikada ýerleşen „Ekizler“ adyna tanalynan iki beýik benanyň ýagny „Dünýä Ykdysat Merkez“-iniň we Pentagonyň üstüne, ýolagçy uçaklary çaknyşdyrdylar. Teroristler bu iş arkaly müňlerçe ynsanyň ganyna galdylar. Kimse gyzyny ýada ogluny kimse ejesini, kakasyny ýada söwerýaryny görmäge diýip uçaga münen ýolagçylar fanatist teroristlaryň oduna ýandy-lar. Kör terorism müňlerçe ynsany, arzuwlary, islegleri bilen ýok etdi. Fanatism, absolutism elhençligini bu hadysada we şuna meňzeş hadysalarda, başga möçberde başga ülkelerde görke-

zipdi. Adalatsyzlyk, terrorism, fanatism, absolutism düýn dörän zat däl. Gynansagam özlerine demokrat, azat we medeniýetli dünýäsi adyny beren Amerika we Günbatar ýurtlary bu mazmunlary wagta we öz bähbitlerine görä manylaýarlar. Muňa Owganystanda geçirilip duran syýasat aýyk mysal bolup biler. Taliban ýyllar boýy owgan halkyny ezip, olary iň yza galak, adamzat mertebesine gelişmedik şertlerde ýaşadyp, ynsan haklaryny, medeniýeti aýak astynda goýup, innemän höküm sürüp ýör.

Megrem adamzat köpçüliginiň aňy bu mazmunlary bütindünýäleşdirmek derejesine ýetmän, olary başgalaryň bähbitleriniň tersine bolsa-da öz

ýurtlarynyň möçberinde belli bir derejede ýerine ýetirmekte çäklenýär.

Medeniýete, azatlyga we ynsançylyga agzyny gysardyp ýören başga hükümetler hem az däl. Gynançly hakykat emma, Talibany we şoňa meňzeşleri ata mündüren we olary eýerde saklan şol aýdylýan azat, önde bariji we medeniýetli dünýädir. Başga ülkeler bilen deňeşdireniňde bu ýurtlarda azatlyk hem medeniýet we ynsan haklaryna hormat goýmak ýokary derejede göze görünýär. Megerem adamzat köpçüliginiň aňy bu mazmunlary bütindünýäleşdirmek derejesine ýetmän, olary başgalaryň bähbitleriniň tersine bolsa-da öz ýurtlarynyň möçberinde belli bir derejede ýerine ýetir-

Hormatly ildeş,

Sizi „Türkmenähranyň häzirki durmuşy“ adynda geçiriljek seminara gatnaşmaga çagyryjars.

Bu seminarda Iran türkmenleriniň syýasy-sosýal, ykdysady we medeni ýagdaýlary barada gürrüňler geçirilip, pikir alyşmagy maksat edilýär.

Bu seminaryň göz önünde tutan maksadynyň çäginde çykyş etmek isleýän ildeşlerimizden şu aşakdaky adres we telefon nomury bilen gatnaşyk saklamaklaryny haýyş edýäris.

Siziň şu herekete berjek ýardamlaryňyza önünden minnetdarlyk bildirip, seminarda aktiw gatnaşmagyňyzy tüýs ýürekden arzuw edýäris.

Hormat bilen:

Türkmen Halkynyň Milli Hukugyny Gorajy Guramasy

IL GÜN neşriýesi

Türkmen Araşdyrma Jemiyeti (Söz)

Geňeş-Daşary ýurtda ýaşayan Iran türkmenleriniň medeni, kultur we syýasy neşriýesi

Seminaryň geçiriljek ýeri:

Köln

Güni:

23.12.2001

Wagty:

sagat: 9

Çykyş etmek üçin habar berilmeli günün soňy:

15.12.2001

Aragatnaşyk adresi : IL GÜN Postfach 301203 50782 Köln

Tel.-Fax: (09193) 508260

* كۆچەمىزدە *

كۆچەمىزدە - اۇغلون لىق مېنىڭ - انىزى بار
كۆچەمىزدە - اۇغلون لىق مېنىڭ - ائىسى بار
قوجە لىب - يول سوكىب - اءور لىب باردىم
كۆچەمىزدە - اۇغلون لىق مېنىڭ - اوزى بار

29,10,01 / 60

آدرس ایل گون:

IL GÜN

Postfach 30 12 03

50782 Köln

Germany

ایل گون در اینترنت:

<http://www.geocities.com/SoHo/Gallery/3677>

پست الکترونیکی :

E-Mail:ilguen@geocities.com

شماره حساب بانکی:

Stadtsparkasse Köln

Konto No. 2083236

Bankleitzahl 37050198

دوستان عزیز !